

Till Miljö och samhällsbyggnadsförvaltningen

Samråd – Synpunkter på VA-plan för landsbygden från Landsbygdsgruppen i Linköpings kommun

I Linköpings kommun finns sedan 1987 en landsbygdsgrupp bestående av personer valda av kommunens byalag och utvecklingsgrupper samt två politiker från kommunstyrelsen. Gruppens uppgift är att vara ett samarbetsorgan mellan aktörer på landsbygden och kommunen och att vara kontaktlänk mellan kommunstyrelsen och landsbygdens aktörer samt att stimulera och stödja det lokala utvecklingsarbetet. Landsbygdsgruppen har valt att inkomma med ett remissvar gällande samrådet för VA-plan för landsbygden. Då de politiskt valda ledamöterna har andra vägar att påverka processen så är detta svar enbart från ledamöter valda av byalag och utvecklingsgrupper.

Samråd

Landsbygdsgruppen tycker att det är helt oacceptabelt att vi kom in så sent i skedet (27 september) i ett samråd som pågått från juni – september, även om gruppen fick två veckors utökad tid. Gruppen borde ha kommit in i ett tidigt skede innan ett färdigt förslag är ett faktum. Det känns väldigt svårt att hinna och orka ge ett genomarbetat svar på VA-planen på så kort tid.

VA-plan för kommunens landsbygd är mycket angeläget

Skapandet av en VA-plan för kommunens landsbygd är mycket angeläget som underlag för att uppnå miljöförbättringar i sjöar och vattendrag. Miljöbelastning orsakas även av andra utsläpp som parallellt bör analyseras och åtgärdas för att vi ska kunna uppnå fullgod vattenkvalitet i sjöar och vattendrag.

Kretsloppsplan saknas

En viktig grund för VA-planen är Miljöbalken. Ur den återges i VA-planen följande: "Miljöbalkens (SFS 1998:808) huvudsyfte är att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. För att nå detta ska bland annat återanvändning och återvinning främjas så att kretslopp kan uppnås." Hur detta är tänkt att lösas framgår inte av VA-planen. Det tolkas som att planen är att föra avloppsvattnet till reningsverk med traditionell reningsteknik. I Hulta finns en kretsloppslösning som är väl värd att bygga vidare på.

Vi efterlyser en plan för att till 2030 uppnå ett effektivare tillvaratagande av avloppsvattnets näringsämnen – en kretsloppslösning för en betydande del av den totala volymen. Om man i ett sådant utvecklingsarbete skulle möta hinder i dagens lagar och förordningar är det angeläget att detta lyfts upp för prövning och inte betraktas som ett definitivt stopp för en miljömässigt sund utveckling.

Planen ger en känsla av att det finns en uppfattning att anslutning till allmän VA-försörjning löser avloppsproblemet. Det gör det på den lokala platsen vad gäller miljöbelastningen just där, men inte vad gäller resursfrågan.

Reningsverken är från början konstruerade för att rena vatten och är ingen bra kretsloppslösning. Restprodukten blir bl a slam, där huvudsakligen avloppets fosfor finns bunden till någon form av fällningskemikalie, som gör växtnäringen mera svårtillgänglig för växterna. Kvävet som renas blir ingen resurs utan omvandlas till kvävgas och då går det åt ny energi att få ner luftkvävet till växtnäringskväve oavsett man använder baljväxter eller olja/kol. Dessutom släpps t ex 153 ton kväve direkt ut i vattendragen Roxen, Östersjön etc årligen (2015). När det gäller makronäringsämnet kalium nämns det ej ens i planen. Bönder med lätta jordar har ganska stort behov av kalium. I reningsverket passerar också olika kemikalier, mediciner och antibiotika, som inte kan tas om hand, utan också hamnar i vattendragen.”

I dag finns många som anser att kväveöverskottet i systemet är till och med allvarligare än fosforöverskottet (Rockström - Planetära gränsvärden). Ett centralt reningsverk skapar en stor struktur där slammet hamnar i staden medan det är på landet i lantbruket växtnäringsbehovet finns. Från många konsumentgrupper finns dessutom en mycket låg acceptans och tilltro till spridning av avloppsslam från reningsverket på åker.

Det kan ifrågasättas hur mycket punkten ”Vid utformning av ny allmän VA-anläggning ska även lokala lösningar övervägas”, är värd. Landsbygdsgruppens åsikt är att landsbygden borde nyttjas för att även prova nya genomtänkta system, som klarar *både rening och kretslopp*, eftersom man inte är "belastad" av att ett redan utbyggt VA-nät finns.

Planeringen bör gå till så att en första dialog blir med landsbygden/lantbruket för att få reda på hur, i vilken form och kvalitetskrav (krav på rening, innehåll etc) restprodukten/resursen ska ha för att ge underlag till ett bra system.

Enskilda VA-lösningar

På hemsidan ”Avloppsguiden” (<http://husagare.avloppsguiden.se/>) finns mycket information om enskilda avlopp. Där finns bl a en marknadsöversikt med produkter till enskilda avlopp. I den tar man också upp en opartisk bedömning av möjligheter för kretslopp.

Generellt framhålls det att bäst kretslopp fås från källsorterande system där urinen innehåller den största koncentrationen av växtnäring. Den är också i en mycket lättillgänglig växtnäringsform. Fördelningen i ett hushållsavlopp är enligt följande tabell (Naturvårdsverket):

Växtnäring	Urin	Fekalier	Bad, disk och tvätt
Kväve	80 %	10 %	10 %
Fosfor	50 %	25 %	25 %
Kalium	60 %	25 %	10 %

Forskning måste tas tillvara och andra lösningar än milslånga transporter av VA behöver prövas. Ledningar åldras och behöver bytas ut alternativt kan nya lösningar användas.

I dag är ur kretsloppssynpunkt för alla näringsämnen urinsortering oslagbar. För att få sådana system att fungera energieffektivt och med bra acceptans tror vi att lokala system har störst möjlighet att lyckas.

Innebär punkten ”Kommunen ska verka för att alla fastigheter med enskilda VA-lösningar installerar moderna och kretsloppsanpassade avloppsanläggningar” att detta kommer att bli tvingande för alla? I dag gäller det ju bara vid ny- eller ombyggnad på landsbygden.

Det finns olika intressen och behov på landsbygden

Landsbygdsgruppen är väl medveten om att många landsbygdsbor, och även deltidsboende, inte har samma intresse av resursfrågorna/kretsloppsplan eftersom de inte ser behovet av dem. Om det inte blir för dyrt kan många vara intresserade att ”bli av med den lokala miljöbelastningen” i sjöar och vattendrag och gärna bekymmersfritt lämnar ifrån sig ansvaret till ett gemensamt VA-nät. En fråga är hur kommunen resonerar och kommer att hantera dessa olika intressen.

En annan fråga berör klimatförändringar. Dessa kan eventuellt medföra vattenbrist i vissa områden. Därför bör också områden *utanför* planen finnas med. Kommunens kunskaper om dessa problem måste delges alla berörda.

Både ekonomiska och sociala konsekvenser måste beaktas.

Ofullständigt underlag för VA-planen – Bestorp, Brokind och Örtomta

En av utgångspunkterna för VA-planen är översiktsplaneringen av landsbygden och småorterna. Här noteras att endast ”Översiktsplan för Landsbygden och småorterna” antagen 2014 ingår bland referenserna medan de båda fördjupade översiktsplanerna för Bestorp respektive Brokind, antagna 2015, helt saknas. Ur kommunens översiktsplaner har man i VA-planeringen identifierat ett antal utvecklingsorter. I listan över dessa utvecklingsorter saknas dock Bestorp och Örtomta.

Otydligheter vad gäller utbyggnaden i Fjälla-området

När det gäller Fjälla-området (VA-utbyggnadsplan 2016 – 2030) antar vi att utbyggnaden börjar från väg 23/34 och då borde Norra Fjälla komma före Södra- Fjälla. Var slutar LAV-området? Är det vid Hulta fritidsområde? Byarna Hulta, Sandebo och Dänsebo uppfyller knappast kriterierna för ett sådant område.

Dialog med de boende

Kommunen har ansvar för hela kommunens landsbygd inte bara de delar där man är skyldig att planera. Därför behövs information till alla på landsbygden om planer och idag godtagna lösningar. Tidsperspektivet är långt och det är därför extra viktigt med god kommunikation med alla berörda.

Linköpings kommuns Landsbygdsgrupp, ledamöter valda från byalag och utvecklingsgrupper 2016-10-04